
Et sikkert og sundt arbejdsmiljø og fair konkurrence skal være grundvilkår på det danske arbejdsmarked. Et arbejdsmarked med ordnede forhold kommer alle til gavn – både lønmodtagerne, arbejdsgiverne og samfundet som helhed.

I dag er hver ottende beskæftigede lønmodtager i Danmark udenlandsk. Aftalepartierne noterer sig, at et flertal i folketinget har lettet adgangen for udenlandsk arbejdskraft, bl.a. ved at indføre en supplerende beløbsordning med en lavere beløbsgrænse og udvidet fast track-ordningen.

Derfor skal der være en balance. Vi skal sikre, at arbejdet ikke foregår illegalt, og at der ikke foregår social dumping. I Danmark skal mennesker ikke arbejde under uacceptable forhold, som står i skarp kontrast til de forhold, der følger af den danske model.

Langt det meste arbejde – også det arbejde, der udføres af international arbejdskraft – foregår på ordnede forhold. Men der er enkelte byggepladser med flere arbejdsgivere, der trods Arbejdstilsynets gentagne besøg og påbud, bliver ved med at bryde arbejdsmiljøloven. Disse brud på arbejdsmiljølovgivningen er udtryk et strukturelt problem, som det kan være svært for Arbejdstilsynet at løse inden for de eksisterende arbejdsmiljøregler og værktøjer.

Samtidig er der eksempler på, at internationale arbejdstagere har boet under forhold, som ikke lever op til en acceptabel dansk boligstandard. På tværs af sagerne er der tale om indkvartering i faldefærdige huse, baglokaler eller containere, hvor der ofte er meget lidt plads og ringe adgang til bl.a. varme, toilet- og køkkenforhold og håndvask. Sagerne er eksempler på, at udenlandske ansatte kan stå i en sårbar situation, når de får stillet en bolig til rådighed af deres arbejdsgiver som led i ansættelsen.

De internationale arbejdstagere, som har de dårligste vilkår og arbejdsforhold, opholder sig desuden ofte illegalt i Danmark. Der er således behov for at styrke det retlige værn mod anvendelsen af illegal arbejdskraft og forhindre, at mennesker – uden fornøden arbejdstilladelse eller i strid med en arbejdstilladelse – arbejder til lavere lønninger og under uacceptable forhold.

Regeringen (Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne), Danmarksdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti og Alternativet er på den baggrund enige om at styrke indsatsen mod social dumping. Med aftalen styrkes indsatsen mod social dumping med følgende initiativer:

- Intensiveret tilsyn og entreprenørstop

- Boligtilsyn
- Styrket indsats mod illegal arbejdskraft
- Brancherettet indsats mod ikke reelt selvstændige
- Tættere samarbejde i komplicerede social dumping sager
- Forebyggende indsats i form af udbredt viden om regler og rettigheder mv. på det danske arbejdsmarked
- IT-forbedringer i RUT
- Brancherettede indsatser i udvalgte sektorer
- Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler

Initiativerne er yderligere beskrevet i bilag 1-4 nedenfor.

Aftalepartierne er enige om at følge op på de aftalte initiativer senest i 2026.

Ikrafttrædelse

Forslag om entreprenørstop, boligtilsyn og en styrket indsats mod illegal arbejdskraft vil kræve lovændringer. Der forventes fremsat lovforslag i folketingsåret 2024/25.

De resterende initiativer kræver ikke lovændring og forventes at træde i kraft i løbet af 2024.

Økonomiske konsekvenser

Initiativerne finansieres ved reserve vedrørende et stærkere organiseret arbejdsmarked, som blev afsat i forbindelse med *Aftale om en ny reformpakke for dansk økonomi* af januar 2022.

Tabel 1
Initiativer, der styrker indsatsen mod social dumping

Mio. kr., 2024-pl	2024	2025	2026	2027	Varigt
Intensiveret tilsyn og entreprenørstop	10,8	12,8	17,8	19,7	19,2
Boligtilsyn	-	10,7	10,7	7,9	8,4
Styrket indsats mod illegal arbejdskraft	5,1	7,4	7,4	7,4	7,4
Brancherettet indsats mod ikke reelt selvstændige	4,4	4,4	-	-	-
Tættere samarbejde i særligt komplicerede social dumping sager	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Forebyggende indsats i form af udbredt viden om regler og rettigheder på det danske arbejdsmarked	2,2	-	-	-	-
IT-forbedring af RUT	7,2	1,0	1,0	1,0	1,0
Brancherettede indsatser i udvalgte sektorer	5,0	-	-	-	-
Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler	0,8	6,3	6,3	6,3	6,3
I alt	40,0	47,1	47,7	46,8	46,8

Anm.: Bevillingsniveauer i 2024 forudsætter aktstykke med udmøntning af reserven i andet kvartal.

Bilag 1. Intensiveret tilsyn og entreprenørstop

Aftalepartierne er enige om, at der indføres et entreprenørstop, som indebærer, at Arbejdstilsynet kan standse arbejdet for entreprenører og deres underleverandører på en byggeplads, hvor Arbejdstilsynet gentagne gange har truffet afgørelser om alvorlige overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen med fare for de ansattes sikkerhed og sundhed over for én eller flere virksomheder under entreprenøren. Typisk vil der være tale om to eller flere virksomheder, men den konkrete model skal udbores nærmere.

Der indføres endvidere et intensiveret tilsyn, som indebærer hyppigere besøg fra Arbejdstilsynet hos den eller de virksomheder på byggepladsen, der har mange overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen.

Intensiveret tilsyn

Når Arbejdstilsynet fører sine almindelige tilsyn med virksomheder på byggepladser, kan virksomheder med mange afgørelser blive udtaget til intensiveret tilsyn. Intensiveret tilsyn vil indebære hyppigere besøg af Arbejdstilsynet med særligt fokus på betydelige arbejdsmiljørisici og tværgående arbejdsmiljøproblemer.

Gentagne alvorlige overtrædelser af arbejdsmiljøloven af entreprenørerne i det intensiverede tilsyn kan lede op mod afgørelse om entreprenørstop. Det intensiverede tilsyn er dermed også et varsel til virksomhederne om, at nu er der brug for at rette op.

Entreprenørstop

Konstateres der fortsat gentagne alvorlige overtrædelser, vil Arbejdstilsynet varsle entreprenøren om et entreprenørstop. Dette vil gælde en entreprenør, hvis underentreprenører har et fortsat stort antal alvorlige overtrædelser af arbejdsmiljølovgivningen, fx nedstyrtningsfare fra mange meters højde, forkert håndtering af kræftfremkaldende støv og risiko for påkørsel på byggepladsen. Entreprenør og evt. underentreprenører kan undgå entreprenørstoppet, hvis de retter op på arbejdsmiljøforholdene i forløbet op til entreprenørstoppet. Forløbet med et intensiveret tilsyn frem mod et muligt entreprenørstop forventes at være 4-6 uger, men skal udbores nærmere. Den konkrete model skal udformes så entreprenører ikke kan organisere sig ud af at blive ramt af et entreprenørstop.

Som led i indførelsen af et entreprenørstop foreslås det, at det eksisterende bødeniveau til virksomheder med alvorlige brud på arbejdsmiljøloven forhøjes. Endvidere indføres en ny type bøder til entreprenøren, når der er afgivet et vist antal afgørelser med betydelig fare til entreprenøren eller dennes underentreprenører i regi af det intensiverede tilsyn.

Aftalepartierne vil blive inddraget i den konkrete udmøntning af entreprenørstoppet. Tiltaget kræver lovændring.

Økonomi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 10,8 mio. kr. i 2024, 12,8 mio. kr. i 2025, 17,8 mio. kr. i 2026, 19,7 mio. kr. i 2027 og 19,2 mio. kr. varigt (2024-pl), *jf. tabel 1*.

Bilag 2. Boligtilsyn

Aftalepartierne er enige om at krav til de boliger, som arbejdsgivere stiller til rådighed for deres ansatte skal følge gældende kommunale regler, og at der udføres tilsyn med disse krav. Konkret er aftalepartierne enige om følgende krav til boligforhold og -tilsyn:

- Krav om at en arbejdsgiver, som stiller bolig til rådighed for én eller flere ansatte, skal sikre en vis boligstandard, som følger gældende kommunale regler ift. krav til indkvartering. Det betyder blandt andet, at boligerne skal kunne varmes op, der skal være adgang til toilet og drikkevand samt til dagslys og luftfornyelse. Herudover indføres loft over, hvor mange personer der må indkvarteres pr. beboelsesrum.
- At Arbejdstilsynet får til opgave at føre tilsyn med, om kravene til boligforhold er overholdt. I de tilfælde, hvor boligen stilles til rådighed af arbejdsgiver, overtager Arbejdstilsynet således kommunens tilsyn med ovenstående krav. Arbejdstilsynets tilsyn med boliger vil tage udgangspunkt i en risikobaseret tilgang, hvor også stikprøvekontrol vil indgå. Arbejdstilsynet vil også kunne føre tilsyn med boligforhold, hvis der i øvrigt er oplysninger, der gør det nødvendigt for Arbejdstilsynet at tilse boligen, fx indberetninger eller klager. Arbejdstilsynet har efter gældende regler adgang til offentlige og private arbejdssteder uden retskendelse, hvis der pågår arbejde.

Krav til boligforhold vil ikke gælde for bl.a. tjenesteboliger stillet til rådighed af staten, da der her allerede er etableret faste rammer for indkvarteringen af de ansatte, som må anses for at sikre gode og tidssvarende boligforhold (fx præsteboliger). Kravene vil heller ikke gælde, hvor arbejdsgiveren er omfattet af eller har tiltrådt en overenskomst, som indeholder bestemmelser om boligforhold og er indgået af de mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark.

Forslaget kræver, at der etableres en ny hovedlov. Aftalepartierne vil i 2026 drøfte de indledende erfaringer med boligtilsynet.

Økonomi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 10,7 mio. kr. i 2025 og 2026, 7,9 mio. kr. i 2027 og 8,4 mio. kr. varigt (2024-pl).

Bilag 3. Illegal arbejdskraft

Aftalepartierne er enige om at styrke indsatsen mod illegal arbejdskraft med følgende initiativer:

- At styrke SIRI's tilstedeværelse i myndighedssamarbejdet mellem politiet, Arbejdstilsynet og Skattestyrelsen.
- At stille krav om, at udenlandske tjenesteydere (RUT-virksomheder) skal sørge for, at de ansatte efter anmodning fra Arbejdstilsynet fremviser identifikationspapirer. Det vil understøtte Arbejdstilsynets kontrol med, om anmeldelsespligten efter udstationeringsloven er overholdt, og om de indberettede oplysninger til RUT er korrekte. Tiltaget kræver lovændring.
- At SIRI, i forbindelse med udgående kontroller på virksomheder, får mulighed for at kræve, at de antrufne medarbejdere identificerer sig. Tiltaget vil hjælpe SIRI med at kontrollere, om der er medarbejdere, som arbejder uden arbejdstilladelse eller i strid med betingelserne for en opholds- og arbejdstilladelse, som styrelsen har meddelt, og som dermed arbejder ulovligt i Danmark. Tiltaget kræver lovændring.
- At stille krav om flere oplysninger i RUT ved udstationering af tredjelandsborgere til Danmark, fx arbejdstilladelse, ansættelsesaftale og tjenesteydelsesaftale. Krav om upload af tjenesteydelsesaftalen vil kunne bidrage til myndighedernes vurdering af, om der er tale om en reel udstationering fra et andet EU-land til Danmark. Ansættelseskontrakten og arbejdstilladelsen vil kunne bidrage til at belyse, hvem der er arbejdsgiver for den pågældende tredjelandsstatsborger, og om den pågældende har den fornødne arbejdstilladelse i det land, som han eller hun udstationeres fra. Tilsvarende vil upload af ansættelseskontrakten kunne understøtte Arbejdstilsynet, hvor der på tilsynet er problemer med at få afklaret, hvem der er den ansvarlige arbejdsgiver efter arbejdsmiljøloven. Tiltaget kræver lovændring.

Økonomi

Aftalepartierne er enige om at afsætte 5,1 mio. kr. i 2024 og 7,4 mio. kr. varigt. Udgifterne finansierer tilsynsaktivitet hos SIRI og Arbejdstilsynet samt IT-understøttelse i RUT.

Bilag 4. Øvrige initiativer

I tillæg til initiativerne om entreprenørstop, boligtilsyn og illegal arbejdskraft, er aftalepartierne enige om at styrke den tværgående indsats mod social dumping med følgende initiativer:

- Brancherettet indsats mod ikke reelt selvstændige
- Tættere samarbejde i komplicerede social dumping sager
- Forebyggende indsats i form af udbredt viden om regler og rettigheder mv. på det danske arbejdsmarked
- IT-forbedringer i RUT
- Brancherettede indsatser i udvalgte sektorer
- Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler

Brancherettet indsats mod ikke reelt selvstændige

Arbejdstilsynet (AT) udvikler nye indsatser, der kan styrke kontrollen med virksomheder, som får arbejde udført af underleverandører. I indsatserne vil AT have særligt fokus på arbejdsmiljøet for personer, der hyres til at udføre arbejde for en virksomhed som selvstændige, men som i arbejdsmiljølovens forstand udfører arbejde for en arbejdsgiver. AT vil i indsatsen have fokus på, at ansvaret for arbejdstagernes arbejdsmiljø placeres hos den rette aktør.

Initiativet tilrettelægges som en brancherettet indsats, hvor AT har særligt fokus på arbejdsmiljøet i én udvalgt branche, fx bygge- og anlæg eller bud- og kurer tjenerer, hvor arbejdet ofte udføres af underleverandører. AT vil blandt andet se på, hvem som instruerer og planlægger arbejdet. Aftalepartierne er enige om at afsætte 4,4 mio. kr. i 2024 og 2025 til initiativet.

Tættere samarbejde i komplicerede social dumping sager

Der gennemføres en dybdegående opfølgning på de komplicerede sager som det nyetablerede indsatsteam mod social dumping og arbejdslivskriminalitet genererer hos henholdsvis AT, Skattestyrelsen og politiet. Aftalepartierne er enige om at afsætte 4,5 mio. kr. til initiativet varigt.

Forebyggende indsats i form af udbredt viden om regler og rettigheder mv. på det danske arbejdsmarked

Udenlandske arbejdstagere, der er udsat for grov udnyttelse eller social dumping, har ofte begrænset viden om regler og rettigheder på det danske arbejdsmarked. På den baggrund igangsættes yderligere kampagner via AT og Workplace Denmark. De kan fx omhandle yderligere viden om APV, anmeldelse af arbejdsulykker, muligheden for at klage til AT og reglerne for arbejdsmiljørepræsentanter. Formidlingen af reglerne og rettigheder bør ske i dialog med arbejdsmarkedets parter. Indsatsen er forankret i Arbejdstilsynet. Aftalepartierne er enige om at afsætte 2,2 mio. kr. til initiativet i 2024.

IT-forbedringer i RUT

Der foretages forbedringer af RUT, der afhjælper en u hensigtsmæssig opbygning af registeret, der kan føre til upræcise anmeldelser af virksomheder, der gentagne gange anmelder sig i RUT. Dette forventes løst igennem en ny brugerstyring, hvor samme virksomhed kun kan oprettes én gang. Det betyder blandt andet, at det så ikke er muligt at indtaste mangelfulde og åbenlyse urigtige adresser på virksomheder. Aftalepartierne er enige om at afsætte 7,2 mio. kr. til Beskæftigelsesministeriet og Erhvervsministeriet i 2024, samt at afsætte 1,0 mio. kr. varigt til Arbejdstilsynet.

Beskæftigelsesministeriet og Erhvervsministeriet indleder en dialog med EU-Kommissionen om, hvordan indsatsen mod social dumping, herunder RUT-reglerne kan skærpes, inden for EU-rettens rammer.

Brancherettede indsatser i udvalgte sektorer

Arbejdstilsynets styrker indsatser i brancher med en stor andel af udenlandsk arbejdskraft, fx hotel og restaurations-, rengørings- og land-brugsbrancherne. Indsatserne vil både omfatte en fokusering af tilsynet i brancherne på de mest udbredte arbejdsmiljøproblemer samt kommunikations- og adfærdskampagner målrettet de mest relevante aktører og arbejdsmiljøproblemer i branchen. Der kan eksempelvis gennemføres en proaktiv indsats med henblik på at understøtte virksomhedernes egen indsats i forhold til at undgå social dumping. Aftalepartierne er enige om at afsætte 5,0 mio. kr. i 2024 til initiativet.

Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler

Der afsættes varige midler til fortsat finansiering af Statens Kontrolenhed for Arbejdsklausuler, som led i fortsat at styrke indsatsen mod social dumping. Kontrolenheden fører tilsyn med, at statens leverandører overholder statslige arbejdsklausuler på dele af statens bygge- og anlægsprojekter ift. den fællesstatslige facility management-løsning og i kontrakter indgået af Økonomistyrelsen ift. Statens Indkøbsprogram. Kontrolenheden vil desuden få udvidet sit ansvarsområde til at også at dække tilsyn af bygge- og anlægsprojekter på Kulturministeriet gældende fra 2024. Aftalepartierne er enige om at afsætte 0,8 mio. kr. i 2024 og 6,3 mio. kr. fra 2025 og frem til Kontrolenheden.